

Цветана Кьосева

**ИСТИНСКИ ИСТОРИИ
ОТ ТРЕТОТО БЪЛГАРСКО
ЦАРСТВО**

(за деца от 9 до 99 години)

СЪДЪРЖАНИЕ

Приказка за Първото, Второто и Третото българско царство	7
Първият княз на Третото царство	13
Първият бал	21
Гробницата-мавзолей на княз Александър Батенберг	27
България си търси нов княз	33
Княз Фердинанд – първият цар на Третото българско царство...	37
„Живата“ картина	43
Първата царска сватба	47
Тъжната княгиня Мария Луиза.....	53
Свитата на княз Фердинанд	59
Странностите на цар Фердинанд	65
Приказка за царските деца	71
Къде учат децата на царя?	77
Дворцовата гимназия.....	81
Царските дворци	87
Слоновете в царските градини	93
Какво ядат царете?.....	97
Царете пътуват	103
Цар Фердинанд и българската природа	109
Елеонора – царицата самарянка.....	115
България си има нов цар.....	121
Цар Борис и народът	127
Царят и змията	131
Княгиня Евдокия.....	135
Нещастната любов на княгиня Евдокия	141
Княгиня Надежда.....	145
Веселият принц – бохемът Кирил.....	149
Малолетният цар Симеон	153
Трите погребения на цар Борис III	159
Царицата в изгнание	163

Цар Симеон Велики.
Худ. Д. Гюдженов

ПРИКАЗКА

ЗА ПЪРВОТО, ВТОРОТО И ТРЕТОТО

БЪЛГАРСКО ЦАРСТВО

„Царство“, или „монархия“, е такова управление в държавата, при което цялата власт е в ръцете на монарха. В различните държави той се нарича княз, крал, цар, император, султан, емир, падишах и пр.

В своята история България е имала три царства. Нека да видим как те са се родили и как са загинали.

През първата половина на VII в., северно от планината Кавказ и Черно море, хан Кубрат създал своя държава, наречена Стара Велика България. Около 660 г. на смъртното си легло той повикал петимата си синове, взел сноп стрели и ги накарал да го разчупят. Никой от тях не успял. Тогава старият Кубрат започнал да вади една по една стрелите от снопа и да ги троши. Счупил всичките.

– Помнете, синове мои. Ако искате да успеете в бъдеще, не се разделяйте. Бъдете заедно като стрелите в снопа.

Те обаче не послушали баща си, разделили се и всеки поел по своя път. Разселили се от планината Кавказ до град Неапол в Италия и на юг до Мизия. Постепенно всички те, един по един, били победени от други, по-силни племена. Оцелял единствено третият син – хан Аспарух. Той преминал реките Днестър и Днепър и със своето племе оногондури през 60-те години на VII в. се заселил на север от река Дунав. Днес ние наричаме тези племена прабългари.

Съседна държава на прабългарите на юг от река Дунав била мощната империя Византия начело с император Константин IV. За да разшири владенията си, през 680 г. хан Аспарух нападнал северните ѝ граници и превзел една по една тамошните византийски крепости. Това ядосало императора.

– Сега ще те накажа – заявил той и лично повел войските си срещу прабългарите.

– Ще видим кой е по-силен – опънал се хан Аспарух и нанесъл тежко поражение на императора. Цялата византийска армия побягнала, а войските на хана я преследвали.

После прабългарите се съюзили с живеещите на юг от Дунава седем славянски племена. През пролетта на 681 г. заедно с тях те подновили нападенията си срещу византийските градове и крепости. Като не могъл да им се противопостави, император Константин IV сключил мирен договор с тях и се съгласил да им плаща годишен данък. Така Византия признала възникването на новата държава. Това било Първото българско царство. Границите му се простирали от Черно море на изток до река Тимок на запад, от Стара планина на юг, до река Днепър на север, а столицата се наричала Плиска. От 681 г. до днес тази държава носи името България.

Легендата за хан Кубрат и синовете му.

Худ. Д. Гюдженев

През следващите векове начело на царството стояли велики царе като хан Крум, който създаде първите писмени закони, княз Борис I Михаил, който през 864 г. покръстил българите в християнството и подкрепил делото на братята Кирил и Методий – създателите на славянската азбука. При цар Симеон Велики границите на българското царство достигнали до три морета – Черно, Бяло и Адриатическо. Но при неговите наследници – цар Петър I и цар Борис II – българската държава отслабнала и през 1018 г. била завладяна от Византия. Дошъл краят на

*Светите братя Кирил и Методий,
създатели на българската азбука*

*Апостолът на свободата
Васил Левски – национален герой
на България*

Първото българско царство. За около два века българите нямали свое царство.

Второто българско царство се родило след успешно въстание, ръководено от братята боляри Асен и Петър, под чието ръководство през 1186 г. била отхвърлена властта на Византия. То се разпростираше на територията между река Дунав, Стара планина и Черно море, със столица Търново. И във Второто царство имало могъщи и заслужили царе. През 1205 г. цар Калоян разгромил кръстоносците на Латинската империя. При цар Иван Асен II царството се превърнало в могъща сила в Югоизточна Европа, но при

цар Иван Александър много боляри се надигнали и поискали самостоятелна власт. Най-нетърпеливи били синовете на царя: Иван Срацимир и Иван Шишман.

– На тебе, Срацимире, давам Видинското царство, а на тебе, Шишмане – Търновското.

Така царят сам раздробил държавата си. България била отслабена и през 1396 г. Второто царство се подчинило на османските турци за цели петстотин години.

Третото българско царство се появило под името Княжество България като резултат от вековните борби на българския народ против османското владичество и на успешната война на Русия с Турция през периода 1877–1878 г. Това станало на 3 март 1878 г., когато е нашият национален празник. Третото царство обаче било значително по-малко от Първото и Второто – само на територията между река Дунав и Стара планина. Южна България получила някаква самостоятелност, но фор-

мално останала под властта на султана с името Източна Румелия. Редица области, населени с българи, не били освободени.

Пръв княз на новото царство станал германският принц Александър фон Батенберг, а за столица била избрана София.

В една ранна сутрин през септември 1885 г. княз Александър Батенберг провъзгласил Съединението на двете части на страната:

– Обявявам Княжество България и Източна Румелия за една обща държава!

Княжеството удвоило своята територия, но останало все още зависимо от турския султан, плащало му ежегоден данък и нямало право да сключва самостоятелно международни договори без неговото одобрение.

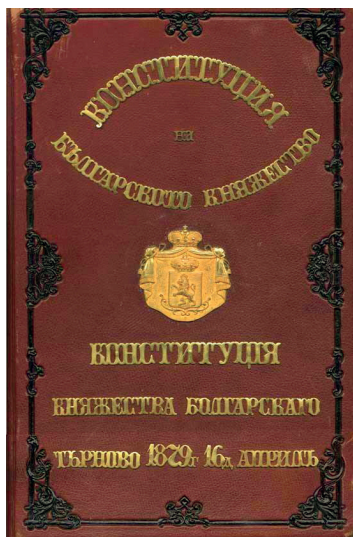
През 1908 г. вторият княз на Третото царство – княз Фердинанд – тържествено обявил в Търново:

– От днес Княжество България става Царство, а себе си провъзгласявам за цар!

Край на Третото царство дошъл след края на Втората световна война, когато победителите във войната (Съветският съюз, Великобритания и Съединените американски щати) си разделили света. Царство България попаднало в частта, дадена на Съветския съюз. Комунистите, които управлявали тази държава, никак не обичали царете и монархиите.

– Да попитаме народа: република ли иска, или царство с цар – заявили те.

Като се има предвид, че по това време в България има съветски войници, не е чудно, че повечето от българите се произнесли за република. На 16 септември 1946 г. цялото царско семейство било изгонено от България. Това бил край на Третото българско царство.

Търновската конституция,
1879 г.

Княз Александър I Батенберг.
Худ. А. Пьотровски

ПЪРВИЯТ КНЯЗ НА ТРЕТОТО ЦАРСТВО

Умало едно време един млад принц. Той се казвал Александър Йозеф фон Батенберг. Роден е на 5 април 1857 г. във Верона, Италия. Баща му бил германският принц Александър фон Хесен-Дармщат, а майка му – полската графиня и руска придворна дама Юлия фон Хауке. Потомците на семейството се наричали „фон Батенберг“. Принцът бил от знатен род. Баща му бил брат на руската императрица Мария Александровна. Семейството имало роднински връзки с кралицата на Испания Виктория Батенберг, с кралицата на Швеция – принцеса Луиза Маунтбатън, и със съпруга на английската кралица Елизабет Втора – принц Филип, херцог на Единбург.

През 1877 г., когато принц Александър станал на осемнадесет години, избухнала десетата по ред война между Русия и Турция. Руският император Александър Втори повикал племенника си Александър Батенберг и му казал:

– Светлий принце, започнахме велика война, в която ще се роди нова държава – България. Искаш ли да се биеш с турците за нейната свобода?

Принцът се съгласил. Дали му офицерска униформа, сабя и пистолет и го зачислили в руската армия. Той се сражавал достойно и получил „Георгиевски кръст“ за храброст.

На 3 март 1878 г. войната свършила и България била освободена. Радостта била голяма, но била помрачена, тъй като не всички български земи получили свободата си. В териториите от река Дунав до Стара планина била образувана първата държава на българите след петстотин години османско владичество. Нарекли я Княжество България. Земите на юг от Стара планина останали под властта на турския султан с право да се самоуправляват. Тази територия била наречена Източна Румелия. Много други български земи не били освободени.

След освобождението по-известните хора на Княжество то се събрали, за да изберат княз. Работата никак не била лесна. Бъдещият монарх трябвало да се хареса на държавите,

които тогава командвали света, наречени Велики сили. Това били: Русия, Германия, Франция, Великобритания и Австро-Унгария. Князът трябвало да бъде одобрен и от Турция. Явили се няколко възможни кандидати, но най-подходящ се оказал принц Александър Батенберг. На 26 юли 1879 г. той положил клетва в Търново и обещал да служи на новото си Отечество. После тръгнал към столицата София.

*Делегацията от Първото Велико народно събрание,
която връчва на принц Батенберг решението за избора му
за княз на България, 1879 г.*

– Ура! Да живее князът! – посрещали го българите и се радвали, че най-после, след пет века, имат свой княз и своя държава.

А князът бил и толкова красив! Стройното му младо тяло стояло отлично на коня и било увенчано с красива глава с високо чело, изписани вежди и буйна коса.

Когато приближили София, князът се учудил:

– Каква е тази столица? Че тя прилича по-скоро на голямо село. Колко кални и прашни са улиците и по тях дори няма осветление!

Това обаче не било всичко. Обещали му, че ще живее в дворец, но какво било разочарованието му, когато той се оказал набързо ремонтираният конак, където преди работили турските управници на града. Князът влязъл вътре и едва не избухнал:

– Ужасна, грозна къща! И отвсякъде от тавана тече вода. А мебелите от разпродажба на стари вещи ли ги закупихте? Господи, защо напуснах моята Германия!

Но нали бил млад, князът се помирил и започнал да управлява. За да не сбърка нещо, винаги се съветвал с чичо си, руският цар Освободител Александър Втори.

Князът управлявал успешно, но през цялото време разделението на България постоянно го измъчвало. При него често идвали хора от Източна Румелия и го молели да оглави протестно движение за обединението на двете части на страната.

На 6 септември 1885 г. в с. Голямо Конаре избухнал бунт. Бунтовниците заявили пред света, че не желаят повече да живеят под властта на султана и обявили Съединението на Княжество България и Източна Румелия. След това изпратили телеграма до княз Александър в София:

– Княже, или се присъедини към нас и бъди княз и на нас, или си тръгвай обратно у дома в Германия!

Князът не мислил дълго. И той отдавна мечтаел да бъде господар на по-голяма държава. Съгласил се и оглавил Съединението. По цялата страна избухнали радостни възгласи, песни и танци. Но князът не бил поискал разрешение от руския император.

– Скъпи племеннико, защо не ме попита, когато реши да направиш толкова важна стъпка на своя глава – скарал му се Александър Втори. – Какво ще кажат сега Великите сили? Оправяй се сам! И ако някой нападне държавата ти, да не си ми поискал помощ!

Радостта от Съединението била кратка. Съседната държава Сърбия се уплашила, че България може да стане по-силна и по-мощна от нея, и ѝ обявила война. Както бил казал, руският император не подкрепил младия княз. Напротив, той наредил на руските офицери, които били в българската армия, за да я обучават, да се приберат в Русия. Князът обаче не се уплашил. Той лично повел войските си при Сливница, недалеч от София,

и победил сърбите. Великите сили поздравили младия княз и заявили, че признават съединената България. Единствена Русия продължила да упорства и започнала да крои интриги как да свали княза от престола. За целта тя решила да използва българските офицери и заедно с тях подготвила преврат срещу него. Начело на превратаджиите застанал лично военният министър капитан Атанас Бендерев. На 9 август 1886 г. в два часа през нощта той изпратил войници в княжеския дворец.

– Княже, от днес ти не си вече глава на България. Подпиши, че се отказваш от престола!

*Княз Александър I Батенберг със съпругата си
Йохана Хартенау и сина си Крум-Асен*